

Z á p i s n i c a

Zo zasadania Slovenského národného komitétu historikov dňa 18. 2. 2016

Prítomní: B. Ferenčuhová, K. Mešková Hradská, R. Kožiak, S. Michálek, M. Čaplovič, D. Segeš

Ospravedlnení: P. Švorc, R. Holec, Š. Šutaj, Ľ. Harbuľová, O. Podolec,

Prítomní zástupcovia bilaterálnych a viacstranných komisií historikov :

G. Dudeková, E. Ivaničková, T. Ivantyšinová, M. Syrný

Program:

1. Správy o činnosti komisií historikov
2. Príprava kandidátky na nasledujúce volebné obdobie

K bodu 1: Zasadanie otvorila a viedla predsedníčka SNKH B. Ferenčuhová, ktorá pripomenula, že významnou súčasťou činnosti SNKH je zhodnotenie činnosti bilaterálnych a viacstranných komisií historikov, preto pozýva na svoje zasadnutia všetkých predsedov komisií. Požiadala preto prítomných predsedov alebo nimi poverených členov, aby SNKH oboznámili so svojou činnosťou prednesením stručných správ za uplynulé obdobie.

Predsedníčka slovenskej časti **Česko-nemeckej a Slovensko-nemeckej komisie** historikov E. Ivaničková na úvod predstavila brožúru o činnosti tejto komisie, ktorá vyšla dvojazyčne pri príležitosti 25.výročia jej založenia. Za jednu zo svojich priorít považovala od svojho vzniku vedecky podložené objasňovanie zložitých a často spolitizovaných zápasov o výklad rozhodujúcich míľnikov dejín vzájomných vzťahov. E. Ivaničková informovala o zatiaľ poslednej medzinárodnej konferencii, ktorá sa uskutočnila v Košiciach na tému *Mesto a vojna*. Z konferencie vyjde aj zborník, ktorého vydanie by mala zabezpečiť slovenská strana. Na základe prísľubu MZV by s vydaním nemali byť finančné problémy.

Pracovné zasadania komisie reagujú na všetky aktuálne otázky, ktoré súvisia najmä s vydávaním zborníkov v dvoch (troch) jazykových mutáciách. Finančné problémy spôsobujú niekoľkoročný sklz vo vydávaní zborníkov. Podľa vyjadrenia E. Ivaničkovej sa na poslednom pracovnom zasadnutí komisie dohodlo, že konferencie sa nebudú organizovať každý rok, ale organizovať sa budú semináre doktorandov. Tento rok sa plánuje takýto seminár v ČR, do úvahy pripadá Olomouc, ktorý by nadviazal na zatiaľ posledný seminár doktorandov spred troch rokov v Bratislave. Komisia má vo výhlade usporiadať v Nemecku v roku 2017 workshop na tému *Industriálna kultúra v 19. a 20. storočí* a o rok neskôr na Slovensku na tému 100 rokov od konca vojny. E. Ivaničková taktiež uviedla, že aj slovenská časť komisie rieši personálne otázky, o ktorých už informovala na predchádzajúcom zasadnutí SNKH. Čaká

sa na rozhodnutie ministra zahraničných vecí o odvolaní D. Kováča, čo umožní následne menovať náhradu za neho. Pripomenula tiež, že novou tajomníčkou slovenskej časti komisie bude M. Fiamová. Jej menovanie už SNKH schválil na predchádzajúcom zasadnutí.

V rámci diskusie k činnosti komisie odznela pripomienka S. Michálka, že sklz vo vydávaní zborníkov z konferencií nie je zapríčinený len finančnými problémami, ktoré sú s tým spojené, ale aj nedisciplinovanosťou niektorých autorov s odovzdávaním rukopisov, či drahý preklad.

Predseda slovenskej časti **Slovensko-ruskej komisie historikov** T. Ivantyšinová podrobne informovala o problémoch, ktoré sú spojené s činnosťou tejto komisie. Týkajú sa najmä ruskej strany komisie, ktorá bola dlhodobo v zlej personálnej i finančnej situácii. V podobnej situácii sa ocitá aj slovenská časť komisie, a to najmä potom, keď nebola obnovená dohoda medzi Akadémiou vied Ruskej federácie a SAV. Ruská časť komisie sa napriek tomu najmä vďaka iniciatíve slovakistky G. Rokinovej podujala na zorganizovanie konferencie spojenej s pracovným zasadnutím na jeseň roku 2016 v Joškar-Ole (Marijská republika, na Volge severne od Kazane). Konferencia sa bude venovať problematike Kultúrnych vzťahov a miest pamäti. Slovenskí členovia komisie a prizvaní aktívni účastníci sa na účasť už pripravujú. Počet slovenských aktívnych účastníkov závisí od finančných možností. T. Ivantyšinová informovala SNKH, že v roku 2016 by mal vyjsť zborník zo zatiaľ poslednej konferencie, ktorá sa konala v auguste 2014 v Banskej Bystrici na tému *Rusko a Slovensko v priesečníkoch dejín*. Spoluorganizátorom konferencie bol HÚ SAV.

O činnosti **Slovensko-rumunskej komisie historikov** referoval jej tajomník M. Syrný. Pripomenul akcie, ktoré sa pod záštitou komisie už organizovali, a to aj vďaka aktivitám Slovákov žijúcich v Rumunsku. Zdôraznil najmä konferenciu v rumunskom meste Arad, ktorá sa venovala politicko-spoločenskému postaveniu Slovenska v roku 1989, čo sa stretlo s veľkým záujmom. Komisia pripravuje na tento rok konferenciu s pracovným názvom *Baníctvo na Slovensku v 15.-18. stor.* S jej usporiadaním sa ráta v Kremnici alebo v Banskej Štiavnici.

Slovensko-poľská komisia historikov, ktorú za slovenskú stranu vedie D. Segeš, je dlhodobo v patovej situácii. Zatiaľ posledným spoločným podujatím bola konferencia v Bratislave roku 2013 na tému „Dva štáty – jedna totalita“. Zborník z konferencie zatiaľ nevyšiel. Konferencia, plánovaná na rok 2015 z dejín stredoveku alebo novoveku sa neuskutočnila. Predseda slovenskej časti komisie skonštatoval, že aktivity poľských kolegov výrazne zaostávajú za ambíciami a predstavami slovenskej časti komisie. D. Segeš podrobne informoval o situácii poľskej časti komisie, o problémoch, ktoré čakajú na vyriešenie. Slovenská časť komisie má 6 členov, poľská 3 členov. Predseda komisie predpokladá sa, že reštart komisie sa uskutoční až v horizonte dvoch rokov.

Odporúčanie. SNKH odporúča slovenskej časti komisie pričiniť sa o rýchle vydanie zborníka z konferencie z r. 2013. Odporúča tiež, aby predseda slovenskej časti navrhol doplniť poľskú časť komisie o 3 členov, aby sa dospelo k parite.

O činnosti **Slovensko-maďarskej komisie historikov** informovala členka komisie G. Dudeková. Komisia prešla personálnymi zmenami na slovenskej aj maďarskej strane. SNKH prijal informáciu o tom, že funkcie predsedu na maďarskej strane sa vzdal L. Szarka. SNKH sa zaoberal návrhom na kooptovanie nového člena Slovensko-maďarskej komisie historikov. Rokoval o návrhu za nového člena vymenovať prof. P. Kónyu, ktorý s komisiou už dlhodobo úzko spolupracuje, je aktívnym účastníkom konferencií a má dobré vzťahy s maďarskými historikmi. Prítomní členovia SNKH jednohlasne vyjadrili súhlas s jeho kooptáciou. Pod patronátom tejto komisie sa uskutočnili konferencie, resp. bilaterálne projekty, ktoré sa riešia na HÚ SAV a MAV. Ide o konferenciu *Fikcia a skutočnosť, symbol a politikum* (Vác, 2013), *Korunovácie a pohreby. Mocenské rituály a ceremónie v ranom stredoveku* (Bratislava, 2014) a *Regionálne svety identity, snahy o budovanie národa v Uhorsku v 19. storočí* (Budapešť, 2015). V roku 2016 sa plánuje zorganizovať v Prešove konferenciu pod názvom *Meniace sa hranice – prežívanie premien*.

O činnosti **Francúzsko-česko-slovenskej komisie historikov** referovala B. Ferenčuhová. Hoci komisia nie je oficiálne ustanovená na medzištátnej úrovni a nepodarilo sa ju v roku 2001 začleniť do protokolu ku kultúrnym dohodám Francúzsko-slovenskej a Francúzsko-českej, pokračuje vo svojej činnosti nepretržite od obnovenia trojstranných stretnutí v roku 1989. Konferencie usporadúvala najprv raz do roka, neskôr raz za 2 roky. Veľká väčšina z nich bola publikovaná v kolektívnych monografiách. Členovia komisie sa pričínili vlastnými silami o preklad príspevkov. Slovenská účasť na konferencii v Paríži na tému *Mediátori a mediácie* sa financovala zo spoločného vedeckého projektu CNRS / SAV v rámci MAD. Kapitoly slovenských účastníkov boli publikované v Paríži vďaka ich začleneniu do vedeckých projektov pod vedením prof. A. Marèsa. Trojstranná francúzsko-česko-slovenská konferencia sa v októbri 2015 konala v Pardubiciach na tému *Vzájomné poznávanie prostredníctvom vzdelávania*. Slovenskí účastníci si financovali účasť na nej z VEGA projektov. Spoluorganizátorom týchto konferencií bol Historický ústav SAV. V máji 2017 pripravuje komisia konferenciu *Ukončiť vojnu : od napoleonských vojen po koniec druhej svetovej vojny*. Historický ústav SAV bude jej hlavným organizátorom.

Členovia SNKH boli písomne informovaní o činnosti **Slovensko-ukrajinskej komisie historikov**. V tejto komisii pokladali za primárne zorganizovanie spoločného zasadania na Ukrajine. Po počiatočných problémoch bolo dohodnuté, že do mája 2016 sa toto stretnutie uskutoční v Užhorode. Taktiež plánované vydávanie spoločného časopisu sa z pochopiteľných dôvodov nepodarilo realizovať, rovnako ako vydanie zborníka z konferencie (november 2014) *Metodologické a koncepcné otázky výskumu dejín Rusínov a Ukrajincov v stredovýchodnej Európe*. Predpokladá sa, že v roku 2016 sa podarí vydať zborník z príspevkov, ktoré boli odovzdané. V súvislosti s realizáciou konferencie Ukrajinci a Rusíni v období poststalinizmu sa plánuje v novembri 2016 aj dvojročné zasadanie členov komisie na Slovensku.

Predseda slovenskej časti **Slovensko-českej a Česko-slovenskej komisie historikov** a podpredseda SNKH R. Holec, ktorý sa nemohol zasadnutia zúčastniť kvôli dlhšej zahraničnej ceste, informoval o činnosti komisie B. Ferenčuhovú a K. Hradskú dňa 4. 2. 2016. Komisia má bohatú činnosť, vydáva Československú ročenku. Má vlastnú webovú stránku,

kde sú uvedené všetky aktivity. Zatiaľ sa komisii nepodarilo nájsť vhodného kandidáta na tajomníka. Zvažuje o tom, že touto aktivitou poverí schopného doktoranda, ktorý by zatiaľ nebol členom komisie. Na schôdzke prítomní – predsedníčka, podpredseda a generálna tajomníčka - prediskutovali svoje predstavy o činnosti SNKH a zostavení kandidátky na budúce funkčné obdobie.

Tajomníčka SNKH K. Mešková Hradská požiadala všetkých referujúcich, aby svoje vystúpenia čo najskôr poslali v elektronickej podobe, aby mohli byť súčasťou informácií o bilaterálnych komisiách a ich činnosti na webstránke SNKH <http://www.snkh.sav.sk>

Záver k bodu 1. SNKH konštatoval, že bilaterálne komisie nie sú identické, stretávajú sa s rozdielnymi problémami, rôznym spôsobom zabezpečujú financovanie svojej činnosti. Žiadna z nich nie je pasívna; všetky publikujú svoje výsledky na prospech historickej vedy a medzinárodnej vedeckej spolupráce. V niektorých prípadoch má ich činnosť aj širší medzinárodný spoločenský dosah.

K bodu 2: Vzhľadom na to, že na zasadaní SNKH nebola prítomná časť komitétu, bolo rozhodnuté, že o tak dôležitom bode programu ako je kandidátka SNKH na nasledujúce obdobie, sa bude rokovať **17. marca 2016 o 13.00.** Všetci členovia SNKH budú o tomto viackrát informovaní prostredníctvom emailovej pošty.

Bratislava, 22.2.2016

Zapísala: Katarína Mešková Hradská, tajomníčka

Schválila: Bohumila Ferenčuhová, predsedníčka